

UDK:796.011:347.44;368.032.1:368.023 (4-672EEZ):368.041:368.1

Dr Zoran D. Radović¹

PRIKAZ INOSTRANOG ČLANKA

PRINCIPI EVROPSKOG UGOVORNOG PRAVA OSIGURANJA

Svrha donošenja PEICL-a (*PEICL: The Principles of European Insurance Contract Law*) bila je uspostavljanje dobrovoljnog ugovornog osiguranja u zemljama EU. Premda je učinjen veliki napredak da se uspostavi jedinstveno tržište osiguranja, postignuto je relativno malo da se prekogranični poslovi u osiguranju nesmetano vode, što ne važi jedino za velike komercijalne rizike. Zbog razlika u nacionalnim pravnim sistemima i propisima u oblasti osiguranja, osiguravači su bili primorani da svoje uslove poslovanja prilagode kako bi udovoljili lokalnim zahtevima. Sa željom da se stvori zajednički okvir za evropsko opšte ugovorno pravo, Evropski parlament je 2009. zadužio Komisiju EU da se posveti tom zadatku. Takođe, Evropski parlament je 2011. rezolucijom zatražio da se radi na PEICL-u.

PEICL svim zainteresovanim stranama omogućava, ako to žele, da prihvate da se na njihov ugovor o osiguranju primene odredbe PEICL-a. Svaka odredba PEICL-a koja nije imperativne prirode može da bude derogirana ukoliko je štetna za osiguranika.

Opšte odredbe PEICL-a potvrđuju evropsko pravo o zabrani diskriminacije u pogledu nacionalne pripadnosti, pola i rase. Nije dozvoljeno da se pravi razlika između osiguranja potrošača i komercijalnog osiguranja, izuzev za velike komercijalne rizike.

Obaveštavanje ugovorača osiguranja

Lice koje traži zaštitu svojih interesa putem osiguranja ima obavezu da obavesti osiguravača o okolnostima koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate prilikom odgovaranja na postavljena pitanja osiguravača. Odgovori

¹ Autor prikaza je doktor pravnih nauka, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, u penziji
I-mejl: zoran-radovic@hotmail.com

Rad je primljen: 19. 9. 2017.

Rad je prihvaćen: 23. 9. 2017.

moraju biti jasni i precizni, izgovoreni s dužnom pažnjom i pošteno. To lice, međutim, nema obavezu da bez postavljenih pitanja osiguravaču samoinicijativno daje informacije (to se ne odnosi samo na potrošače).

Prava osiguravača

Ukoliko ugovorač osiguranja prekrši svoje ugovorne obaveze, osiguravač može odlučiti da ugovor o osiguranju ostane na snazi, pod uslovom da osiguranik plati dopunsku premiju, ili, takođe, da ugovor raskine. Ukoliko osiguravač utvrdi da ugovorač osiguranja, prilikom davanja odgovora, nije bio savestan, ima pravo da raskine ugovor ako dokaže da ugovor ne bi zaključio da su mu uskraćene informacije bile poznate.

U slučaju nastanka štete usled nehata osiguranika, osiguravač ima pravo da naknadu štete smanji proporcijalno. To pravo osiguravač ima samo u slučaju postojanja uzročne veze između štete i propusta (nehata) osiguranika.

Pravo osiguravača da zadrži naplaćenu premiju osiguranja postoji samo u slučaju prevare koju izvrši osiguranik.

Obaveštavanje osiguravača

Osiguravač je obavezan da ugovorača osiguranja obavesti kada se osiguravajuće pokriće koje nudi razlikuje od zahteva (potreba) osiguranika. Zbog toga se osiguravač može naći u situaciji da štetu koju je osiguranik pretrpeo, mora naknaditi.

Polisa osiguranja

Osiguraniku je dato pravo da ugovor o osiguranju raskine u roku od 14. dana po njegovom zaključenju. Ukoliko se uslovi osiguranja u polisi razlikuju od zahteva ugovorača osiguranja i potreba osiguranika, osiguravač ima obavezu da o tome obavesti osiguranika, podsećajući ga da može staviti prigovor. Ukoliko osiguranik ne stavi prigovor u roku od mesec dana, polisa osiguranja ostaje na snazi.

Neprihvatljive odredbe

Ukoliko je ugovor o osiguranju zaključen neposredno između ugovorača osiguranja i osiguravača, njegove odredbe neće imati primenu ako su dovele do nebalansa prava i obaveza osiguranika. Time se potvrđuje pravo EU (Direktiva EU o nepoštenim ugovornim uslovima koji se odnose na potrošače, *Directive 93/13/EEC*).

Mere predostrožnosti

PEICL u znatnoj meri ograničava pravo osiguravača da zbog nepoštovanja mera predostrožnosti od strane osiguranika, koje osiguravač od njega zahteva, i koje se sastoje u tome da pre nastanka osiguranog slučaja preduzme određene radnje, npr., da brod ima oružanu pratnju kad plovi u vodama Somalije. Osiguravač će moći da raskine ugovor o osiguranju samo u slučaju da dokaže kako osiguranik svoju obavezu nije ispunio, imajući nameru da štetu prouzrokuje, ili da je postupao krajnje nepažljivo, svestan mogućih posledica.

Osigurani slučaj

Opšti uslovi osiguranja zahtevaju od osiguranika da osiguravača obavesti o nastanku osiguranog slučaja u propisanom roku. PEICL predviđa da osiguravač, zbog kasnog obavještanja, ima pravo da naknadu štete smanji ako je zbog ovog propusta osiguranika pretrpeo štetu. Ukoliko osiguravač propusti da zahtev za naknadu štete osiguranika odbije u roku od mesec dana od prijema zahteva, smatraće se da je zahtev prihvatio u celosti.

Osiguravač ima pravo da iznos naknade štete smanji zbog nehatnog postupka osiguranika samo u slučaju da je ovo pravo predviđeno u ugovorenim uslovima osiguranja.

Kod osiguranja od odgovornosti PEICL potvrđuje pravilo da naknada gubitka ne može biti veća od onog koji je osiguranik pretrpeo. Ugovoreni iznos naknade može da bude veći od gubitka koji je osiguranik pretrpeo samo u slučaju kad je to predviđeno polisom osiguranja.

Izvori

- Emily Borne, Fritcz Richart, PEICL: The Principles of European Insurance Contract Law, *Out-law.com, London, 28. 7. 2010.*
- Radna grupa za unapređenje PEICL-a: Projec Group, established by Prof. Dr. Fritz Reinhert Fucilies, Chairman Prof Dr. Helmut Heiss, Univerity of Innsbruck (status 2015).